

सर्वोच्च अदालत, पूर्ण इजलास
माननीय न्यायाधीश डा. श्री मनोजकुमार शर्मा
माननीय न्यायाधीश डा. श्री कुमार चुडाल
माननीय न्यायाधीश श्री बालकृष्ण ढकाल

आदेश

०८०-RE-०३४९

विषय: बेरितको दरपीठ आदेश बदर गरी पाऊँ।

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका, वडा नम्बर २८, कमलादी स्थित नेटु हाउजिङ प्राइभेट लिमिटेडको अधिकारप्राप्ति सुदिप सिंह १

निवेदक

विरुद्ध

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका, वडा नम्बर २३, वसन्तपुर, झोसे स्थित मानवीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड १

ऐजनका अध्यक्ष मनोज बासुकला १

विपक्षी

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका, वडा नम्बर २८, छाउनी बस्ने देश कुमार श्रेष्ठ १

मुद्दा: लिलाम लिखत दर्ता बदर।

सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम २३(२)(ग) बमोजिम पूर्ण इजलाससमक्ष पेश गर्नु भनी यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट मिति २०८१।०४।११ मा भएको आदेशानुसार यस इजलाससमक्ष पेश हुनआएको प्रस्तुत निवेदनको संक्षिप्त तथ्य र आदेश यसप्रकार रहेको छ:-

तथ्यगत व्यहोरा

१. वादी म निवेदक तथा प्रतिवादी विपक्षी मानवीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडसमेत भएको ०७७-DP-०३७३ को लिलाम लिखत दर्ता बदरसमेत मुद्दामा

नेटु हाउजिङ प्राइभेट लिमिटेडको अधिकारप्राप्ति सुदिप सिंह विरुद्ध मानवीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड समेत (०८०-RE-०३४९); विषय: बेरितको दरपीठ आदेश बदर गरी पाऊँ; मुद्दा: लिलाम लिखत दर्ता बदर। आदेश पृष्ठ १

१०५३

निवेदन

उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८। ११। २९ मा फैसला हुँदा नेकाप २०७५, नि.नं. ९९५०; नेकाप २०७३, नि.नं. ९६४६ तथा नेकाप २०६९, नि.नं. ८८६९ मा प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त समेतको प्रतिकूल न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) को अवस्था उत्पन्न हुने गरी त्रुटिपूर्ण फैसला भएको रहेछ। उक्त फैसला भएको जानकारी मिति २०८०। ११। १८ मा फैसलाको नक्ल सारेपञ्चात् थाहा भएको हुँदा सोही मिति २०८०। ११। १८ लाई फैसला भएको थाहा पाएको मिति कायम गरी न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको निवेदन।

२. उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८। ११। २९ मा भएको फैसलाउपर यस अदालतमा यी निवेदकका तर्फबाट न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई पाऊँ भनी निवेदन पेश गरेको देखिन्छ। निवेदकले उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८। ११। २९ मा भएको फैसलालाई फैसला भएको करिव दुई वर्षपञ्चात् प्रस्तुत निवेदन दर्ता गर्न ल्याएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा न्याय प्रशासन ऐन, २०७४ को दफा १२ को उपदफा (३) बमोजिम उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत् वा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन दिन सकिने र मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २०५ को उपदफा (४) बमोजिम फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिनासम्म फैसलाको नक्ल लिएको मितिबाट पुनरावेदनको म्याद कायम हुने देखिन्छ। टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर ठकुरी समेत भएको रिट निवेदनमा यस अदालतको पूर्ण इजलासबाट फैसला भएको मितिले एक वर्ष नघाई दर्ता हुन आएमा त्यस्ता निवेदन दर्ता नगर्न नगराउन भनी मिति २०७९। ०८। ०८ मा न्यायिक सिद्धान्तसमेत प्रतिपादन भएको छ। तसर्थ, उल्लिखित कानूनी व्यवस्था र प्रतिपादित सिद्धान्त समेतका आधारमा म्याद नघाई पेश भएको मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने प्रस्तुत निवेदन मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १२८ तथा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम १८ बमोजिम दरपीठ गरिदिएको छ भन्नेसमेत यस अदालतका सह-रजिस्ट्रारबाट मिति २०८१। ०९। १८ मा भएको दरपीठ आदेश।
३. न्याय प्रशासन ऐन, २०७४ को दफा १२ को उपदफा (३) बमोजिम उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत् वा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन

नेटु हाजिङ्ग प्राइभेट लिमिटेडको अधिकारप्राप्त सुदिप सिंह विरुद्ध मानवीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड समेत (०८०-RE-०३४९); विषय: बेरितको दरपीठ आदेश बदर गरी पाऊँ; मुद्दा: लिंलाम लिखत दर्ता बदर। आदेश पृष्ठ २

निवेदन

१०१३

दिन सकिनेमा सोही कानूनी व्यवस्थाबमोजिम म्यादभित्रै पेश गर्न ल्याएको मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदन म्याद नघाई पेश हुनआएको भनी यस अदालतका सह-रजिष्ट्रारबाट मिति २०८१।०१।१८ मा भएको दरपीठ आदेश बेरितको हुँदा बदर गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको निवेदक सुदिप सिंहको तर्फबाट इजलाससमक्ष पेश भएको निवेदन।

४. यसमा यस अदालतका सह-रजिष्ट्रारबाट प्रस्तुत निवेदनका सम्बन्धमा मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदनमा न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३); मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २०५ को उपदफा (४) र यस अदालतको पूर्ण इजलासबाट टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर ठुकुरी समेत भएको रिट निवेदनमा प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त समेतका आधारमा मिति २०७८।१।१९ मा भएको उच्च अदालत पाटनको फैसलामा दुई वर्षपश्चात् निवेदन दर्ता गर्न ल्याएको भनी मिति २०८१।०१।१८ मा दरपीठ गरेको पाइन्छ। मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २०५ को उपदफा (४) पुनरावेदनसँग सम्बन्धित रहेको देखिन्छ। उक्त टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर ठुकुरी समेत भएको रिट निवेदन न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा ११ को उपदफा (४) अर्थात् पुनरावलोकनको निवेदन दर्तासँग सम्बन्धित देखिन्छ। मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदनसँग सम्बन्धित प्रावधान मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २१९ को उपदफा (२) मा उल्लेख भएको देखिन्छ। मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने विषय न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित भएकोसमेत देखिन्छ। यस अवस्थामा मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदन फैसला भएको वा उक्त फैसला प्रमाणीकरण भएको कति समयसम्म दर्ता गर्न मिल्ने हो? यस अदालतबाट यस सम्बन्धमा भएको अभ्यास, आदेश र व्याख्यासमेत उल्लेख गरी यस अदालतका रजिष्ट्रारबाट अध्ययन सहितको प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्नु भन्नेसमेत यस अदालतको एक न्यायाधीशको इजलासबाट मिति २०८१।०१।३१ मा भएको आदेश।
५. निवेदक सुदिप सिंह विरुद्ध मानवीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. समेत भएको लिलाम लिखत दर्ता बदर समेतको ०७७-DP-०३७३ को मुद्दामा उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८।१।२९ मा फैसला भई मिति २०७८।१२।२४ मा फैसला प्रमाणीकरण भएको देखिन्छ। निवेदक उच्च अदालत पाटनबाट भएको फैसलाउपर फैसला भएको करिब दुई वर्षपश्चात् मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदन दर्ता गर्न आएको देखिन्छ। न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) बमोजिम उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस

दाखेल

दिनभित्र त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत वा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन दिन सकिने र मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २१९ को उपदफा (२) मा उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत वा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन दिन सकिने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। सोही संहिताको दफा २०५ को उपदफा (४) मा फैसला सुनी पाएको कागज नगरेको वा फैसला भएको सूचना तामेल नभएको भए मुद्दाको पक्षले मुद्दा फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले तीस दिनभित्र पुनरावेदन गर्न सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको र सोही दफामा थाहा पाएको दिन गणना गर्दा न्यायाधीशले फैसला प्रमाणीकरण गरेको दिनबाट गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १३४ को उपदफा (४) मा फैसला भएको मितिले एक वर्षको अवधि नाघेपछि पक्षले फैसला भएको स्वतः थाहा पाएको मानिनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। यस अदालतको पूर्ण इजलासबाट टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर ठकुरी समेत भएको रिट निवेदनमा फैसला भएको मितिले एक वर्ष नघाई दर्ता हुन आएमा त्यस्ता निवेदन दर्ता नगर्न नगराउन भनी मिति २०७९।०८।०८ मा कानूनी सिद्धान्तसमेत प्रतिपादन भएको छ। उल्लिखित कानूनी व्यवस्था र नजिर समेतको अध्ययन गरी हेर्दा, मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदनको हकमा समेत सोही कानूनी व्यवस्थाको एकरूपता कायम गर्नुपर्ने हुँदा एकरूपता कायम गर्ने गरी अभ्यास भएकै छन्। उल्लिखित आधार कारणबाट प्रस्तुत निवेदन मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १२८ तथा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम १८ मा भएको व्यवस्था समेतका आधारमा मिति २०८।०९।१८ मा दरपीठ भएको व्यहोरा सादर अनुरोध छ भन्नेसमेत व्यहोराको यस अदालतका रजिस्ट्रारबाट पेश भएको प्रतिवेदन।

६. मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदनको सन्दर्भमा मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २१९ को उपदफा (२) तथा न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) ले उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत वा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन दिन सकिनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था गरे तापनि एउटा निश्चित म्यादभित्र फैसला थाहा पाएको मानिने गरी परिसीमित गरिएको पाइँदैन। पुनरावेदन तथा पुनरावलोकनको म्यादको विषयमा पूर्ण इजलासबाट नेकाप २०७९, अङ्क ८, नि.नं. ११००४ मा समेत व्याख्या भएकोमा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदनमा यस प्रकारको एकरूपता हुने गरी व्याख्या भए गरेको अवस्था नदेखिँदा मुद्दा

दाखेल

दोहोन्याई

दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदनमा के-कति म्यादभिन्न आएका निवेदनहरुको दर्ता गर्ने भन्ने सम्बन्धमा एकरूपता कायम गर्नको लागि यस विषय पनि पूर्ण इजलासबाट निरुपण हुनपर्ने देखिंदा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम २३(२)(ग) बमोजिम पूर्ण इजलासमा पेश गर्नु भन्नेसमेत यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट मिति २०८१।०४।११ मा भएको आदेश।

यस अदालतको आदेश

७. नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी यस इजलाससमक्ष पेश हुनआएको प्रस्तुत निवेदनको मिसिल अध्ययन गरी हेरियो।
८. निवेदकको तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान् वरिष्ठ अधिवक्ता श्री श्याम प्रसाद पाण्डे तथा विद्वान् अधिवक्ता श्री आर्या श्रेष्ठले मेरो पक्षले उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८।११।२९ मा भएको फैसलाको जानकारी मिति २०८०।११।१८ मा फैसलाको नक्ल सारेपश्चात् मात्र थाहा पाएको अवस्था हो। न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) तथा मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २१९ को उपदफा (२) ले उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभन्न त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत वा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन दिन सकिनेछ भनी स्पष्ट रूपमा कानूनी व्यवस्था गरेको छ। मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदन पेश गर्ने सन्दर्भमा एउटा निश्चित म्यादभिन्न फैसला थाहा पाएको मानिने गरी देवानी मुद्दामा कानूनले म्याद तोकेको छैन। यस अवस्थामा मेरो पक्षले फैसलाको नक्ल सारेको मिति २०८०।११।१८ नै फैसला भएको थाहा पाएको मिति कायम हुने हुँदा कानूनबमोजिम उक्त थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभन्न अर्थात् मिति २०८१।०१।१८ मा न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भनी निवेदन पेश गर्न आएको छ। दरपीठ आदेश गर्दा आधार लिइएको टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर ठकुरी समेत भएको रिट निवेदनमा प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त प्रस्तुत निवेदनको सन्दर्भमा आकर्षित हुने होइन। त्यसकारण, मेरो पक्षले पेश गरेको मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदन दरपीठ गर्ने गरी सह-रजिष्ट्रारबाट भएको आदेश बेरितको हुँदा बदर गरी मेरो पक्षले पेश गरेको उक्त निवेदन दर्ता गरी पाऊँ भनी बहस प्रस्तुत गर्नुभयो।
९. यसमा, उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८।११।२९ मा भएको फैसलाको जानकारी मिति २०८०।११।१८ मा फैसलाको नक्ल सारेपश्चात् थाहा भएको हुँदा सोही मिति २०८०।११।१८ लाई फैसला भएको थाहा पाएको मिति कायम गरी

दोहोन्याई

Answer

न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भनी पेश हुन आएको प्रस्तुत निवेदनमा म्याद नघाई पेश भएको प्रस्तुत निवेदन दरपीठ गरिदिएको छ भनी यस अदालतका सह-रजिष्ट्रारबाट मिति २०८१।०१।१८ मा आदेश भएको पाइन्छ। उक्त आदेशउपर असहमति जनाउँदै बेरितको दरपीठ आदेश बदर गरी पाऊँ भनी इजलाससमक्ष निवेदन पेश भएकोमा मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदनमा के-कति म्यादभित्र आएका निवेदनहरूको दर्ता गर्ने भन्ने सम्बन्धमा एकरूपता कायम गर्नको लागि यस विषय पनि पूर्ण इजलासबाट निरूपण हुनपर्ने देखिँदा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम २३(२)(ग) बमोजिम पूर्ण इजलासमा पेश गर्नु भनी यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट मिति २०८१।०४।११ मा भएको आदेशानुसार प्रस्तुत निवेदन आज निर्णयार्थ यस इजलाससमक्ष पेश हुनआएको अवस्था देखिन्छ।

१०. उपर्युक्तानुसारको विवादको तथ्य एवं बहस जिकिर रहेको प्रस्तुत निवेदनमा मूलतः निम्नलिखित प्रश्नहरूको निरूपण हुनुपर्ने देखिन आयो:-

(क) न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश हुनआएका निवेदन के-कति म्यादभित्र दर्ता हुन सक्ने हो?

(ख) प्रस्तुत निवेदनमा यस अदालतको सह-रजिष्ट्रारबाट मिति २०८१।०१।१८ मा भएको दरपीठ आदेश बदर गर्नुपर्ने अवस्थाको विघमानता छ वा छैन? तथा निवेदक सुदिप सिंहको निवेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन?

११. निरूपण हुनुपर्ने पहिलो प्रश्न अर्थात् न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश हुन आएका निवेदन के-कति म्यादभित्र दर्ता हुन सक्ने हो? भन्ने प्रश्नतर्फ विचार गर्दा, मुद्दा दोहोन्याई हेर्नेको लागि दिने निवेदन यस अदालतको साधारण अधिकार क्षेत्रअन्तर्गत पेश हुने प्रकृतिको निवेदन रहेको देखिन्छ। यस अदालतसमक्ष साधारण अधिकार क्षेत्रअन्तर्गत दिइने यस्तो प्रकृतिको निवेदन कानूनले तोकेको म्यादभित्रै पेश हुनुपर्ने हुन्छ। अर्थात् साधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत पेश हुने निवेदन प्रथम दृष्टिमा (*prima facie*) नै म्याद वा म्याद भित्रको देखिनुपर्ने हुन्छ। साधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गतको कार्यविधिमा कानूनले तोकेको म्यादभित्र निवेदन पेश नगरेमा त्यस्ता निवेदनउपर सुनुवाइ हुन नसक्ने कार्यविधि कानूनको आधारभूत मान्यता हो। न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) मा, "उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत वा सर्वोच्च अदालतमा

नेटु हाउजिङ प्राइभेट लिमिटेडको अधिकारप्राप्त सुदिप सिंह विरुद्ध मानवीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड समेत (०८०-RE-०३४९); विषय: बेरितको दरपीठ आदेश बदर गरी पाऊँ; मुद्दा: लिलाम लिखत दर्ता बदर। आदेश पृष्ठ ६

Answer

त्रिविधि

मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन दिन "सकिनेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। उल्लिखित कानूनी व्यवस्थाले मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन पेश गर्दा उच्च अदालतबाट मुद्दा फैसला भएको थाहा पाएको मितिले पैतालीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय गर्ने उच्च अदालतमार्फत वा सर्वोच्च अदालतमा सिधै निवेदन दिनुपर्ने देखिन्छ।

१२. अब, न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश गरिने निवेदनको सम्बन्धमा सोही दफा १२ को उपदफा (३) मा उल्लिखित फैसला भएको थाहा पाएको मिति भन्ने कानूनी वाक्यांशले के-कुन मितिलाई ईङ्गित गरेको हो? भनी हेर्दा, सामान्यतः म्यादले मुद्दाका पक्ष वा साक्षी हाजिर हुने, पुनरावेदन वा निवेदन दिने समयावधिलाई जनाउने हुन्छ। म्यादले न्यायिक उपचार लिने मार्गलाई सुनिश्चित गर्दछ र गर्ने पनि हुनु पर्दछ। मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश हुने निवेदनको सम्बन्धमा प्रचलित देवानी कार्यविधि कानून अर्थात् मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ दफा २१९ को उपदफा (२) ले पनि न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) ले गरेजस्तै कानूनी व्यवस्था गरेको हुँदा उक्त व्यवस्थाबाट पनि म्यादको सम्बन्धमा थप स्पष्ट हुन सकिने अवस्था देखिँदैन भने प्रचलित फौजदारी कार्यविधि कानून अर्थात् मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ मा यस सम्बन्धी कुनै कानूनी प्रावधान पाइँदैन। यस अवस्थामा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश गरिने निवेदनको म्यादको सम्बन्धमा उल्लिखित फैसला भएको थाहा पाएको मिति भन्ने कानूनी वाक्यांशले के-कुन मितिलाई ईङ्गित गरेको हो? द्विविधा देखिन्छ।
१३. म्यादको सम्बन्धमा कानूनले स्पष्ट प्रावधान गरेको छ भने त्यसलाई नै अनुशरण गर्नु पर्दछ। यदि त्यसबारे कानूनमा द्विविधा देखिन्छ भने त्यसलाई सामज्जस्यपूर्ण र व्यवहारउपयोगी हुने गरी व्याख्या गरिनु पर्दछ। कानूनी प्रावधानहरू एकआपसमा विरोधाभाषपूर्ण नभई एकआपसमा परिपूरक रहन्छन् भन्ने विधिशास्रीय मान्यता रहेको छ। कुनै पनि कानूनी प्रावधान विधायिकाले त्यतिकै राखेको हुँदैन ति सबै प्रावधानहरू कार्यान्वयन हुन सक्ने मान्यताले नै निर्माण गरिएका हुन्छन्। एउटा कानूनी प्रावधानलाई अर्को कानूनी प्रावधानले निस्तेज गर्न पनि सक्दैन। त्यसैअनुरूप कानूनको व्याख्या पनि कानूनी प्रावधानहरू बीचमा तादाम्यता रहने गरी सामज्जस्यपूर्ण व्याख्या गर्नुपर्ने हुन्छ। यस सन्दर्भमा, ऐनको कुनै प्रावधानको व्याख्या गर्दा सोही ऐनको अर्को प्रावधानलाई निष्कृय पार्ने गरी व्याख्या गर्न नमिल्ने भनी सुनसरी मोरड सिंचाई विकास

त्रिविधि

दाइडू

योजनाको तर्फबाट अछित्यारप्राप्त अनिल कुमार पोखरेल विरुद्ध जिल्ला अदालत काठमाडौं समेत^१ भएको मुद्दामा कानूनी सिद्धान्त प्रतिपादन भएको पाइन्छ।

१४. वस्तुतः मुद्दा दोहोच्याई हेर्नको लागि निवेदन दिन पाउने कुराले मुद्दामा भएको फैसला चित्त नबुझेको विषयमा माथिल्लो तहबाट उपचार प्राप्त गर्ने अवसर प्रदान गर्दछ। यसका लागि दिइने निवेदनका लागि फैसलामा ग्रहण गरिएका आधारहरूबाटे जानकारी प्राप्त हुनुपर्ने हुन्छ। कार्यविधिगत कानून पक्षका लागि व्यवहारमै उपयोगी र कार्यान्वयन गर्न सकिने हुनु पर्दछ। मुद्दा दोहोच्याई हेर्नको लागि दिइने निवेदनका खातिर फैसलाको पूर्णलेख बिनाको जानकारीको कुनै प्रयोजन नै हुँदैन। व्यवहारतः पक्षले फैसलाको पूर्णलेख तयार भएपछि मात्र उक्त फैसलाको नक्कल पाउन सक्ने अवस्था रहन्छ। मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १३४(१) को सन्दर्भमा, फैसला भएको थाहा पाएको मिति भन्नाले फैसला प्रमाणीकरण भएको मिति जनाउने भनी गाण्डिव काफलेको हकमा सिजन काफले विरुद्ध उच्च अदालत पाटन समेत^२ भएको रिट निवेदनमा कानूनी सिद्धान्तसमेत प्रतिपादन भएको पाइन्छ। कानूनको व्याख्या यान्त्रिक नभई युक्तियुक्त र व्यावहारिक हुने गरी गरिनुपर्ने हुँदा न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को १२ को उपदफा (३) मा उल्लिखित फैसला भएको थाहा पाएको भन्ने वाक्यांशले फैसलाको पूर्णलेख उपलब्ध भएको अवस्थामा पक्षले फैसला भएको थाहा पाएको कुरालाई ईङ्गित गरेको देखिन आउँछ।
१५. मुद्दा दोहोच्याई हेरी पाऊँ भन्ने विषय पनि पुनरावलोकन गरी पाऊँ भन्ने विषयजस्तै पक्षको हक अधिकारको विषय नभई सुविधा सम्मको विषय भएकोले न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा ११ बमोजिम यस अदालतमा दर्ता हुने पुनरावलोकनको निवेदन फैसला भएको मितिले एक वर्षभन्दा पछि दर्ता हुन नसक्ने र सो अवधि नघाई फैसला तयार भएको अपवादात्मक अवस्था पुष्टि भएमा मात्र त्यस्तो निवेदन दर्ता हुनें तथा न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा ११ को उपदफा (४) बमोजिम पुनरावलोकनको निवेदन दर्ता गर्दा यस अदालतबाट फैसला भएको मितिले एक वर्ष नघाई दर्ता हुन आएमा त्यस्ता निवेदन दर्ता नगर्न नगराउन भनी टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर

दाइडू

^१ हेर्नुहोस्:- सुनसरी मोरड सिंचाई विकास योजनाको तर्फबाट अछित्यारप्राप्त अनिल कुमार पोखरेल विरुद्ध जिल्ला अदालत काठमाडौं समेत; विषय: उत्प्रेषण समेत; आदेश मिति: २०६३।०९।२५; नेकाप २०६४, अङ्क ४, नि.नं. ७८३६, संयुक्त इजलास।

^२ हेर्नुहोस्:- गाण्डिव काफलेको हकमा सिजन काफले विरुद्ध उच्च अदालत पाटन समेत (०७८-WH-०१७६); विषय: बन्दीप्रत्यक्षीकरण समेत; आदेश मिति: २०७९।०१।०८; नेकाप २०७९, अङ्क ७, नि.नं. १०९११, संयुक्त इजलास।

दाइडू

ठकुरी

ठकुरी समेत^३ भएको रिट निवेदनमा प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त यहाँ पनि सान्दर्भिक देखिन्छ। यस परिप्रेक्ष्यमा, फैसलाको नक्ल सारेको मितिलाई मात्र आधार मानी सोही मितिलाई उक्त फैसला भएको थाहा पाएको मिति मानिने भनी व्याख्या गर्दा नक्ल सारेको मितिको आधारमा जहिलेसुकै पनि मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि निवेदन पेश गर्न सकिने भई असीमित म्याद कायम हुन जान्छ, जुन व्याख्या म्याद सम्बन्धी विधिशास्त्रीय मान्यताकै बर्खिलाप तथा उल्लिखित न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) को कानूनी व्यवस्थामा प्रतिविम्बित विधायिकी मनसायविपरीत समेत हुनजाने देखिन्छ।

१६. अब, न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा ११ को उपदफा (४) को रोहमा सोही ऐनको दफा १२ को उपदफा (३) को कानूनी व्यवस्थामा प्रतिविम्बित विधायिकी मनसाय के हो त भनी हेर्दा, उक्त दफा ११ को उपदफा (४) ले पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिँदा सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीशले फैसला वा अन्तिम आदेशमा हस्ताक्षर गरी प्रमाणित गरेको मितिले साठी दिनभित्र दिनु पर्ने भनी किटानी रूपमा एउटा निश्चित म्यादभित्र पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिने म्यादलाई परिसीमित गरेको पाइन्छ। उल्लिखित टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर ठकुरी समेत भएको उल्लिखित रिट निवेदनमा भएको व्याख्याले फैसला तयारै नभएको अपवादात्मक अवस्थामा बाहेक पुनरावलोकनको निवेदन फैसला भएको मितिले एक वर्षभन्दा पछि दर्ता हुन नसक्ने भनी पुनरावलोकनको म्यादलाई परिसीमित गरिदिएको पाइन्छ। मुलुकको उच्चतम् न्यायलयको रूपमा रहेको यस अदालतको फैसला वा अन्तिम आदेश नै पुनः जाँचको लागि पुनरावलोकनको निवेदन दिइने गरिन्छ। यस प्रक्रियाका सन्दर्भमा यसै अदालतमा निवेदन दर्ता गर्नु गराउनु पर्ने प्रचलन रहेको हुँदा मुलुकको दुर दराजबाट आउने सेवाग्राहीलाई सर्वोच्च अदालत सम्मको न्यायमा शीघ्र पहुँच प्राप्त गर्ने कार्य समय लाग्ने र तुलनात्मक रूपमा कठीन समेत हुने भएकोले पनि पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिने म्याद फैसला तयारै नभएको अपवादात्मक अवस्था बाहेकमा पनि अधिकतम् रूपमा एक वर्षसम्म प्राप्त हुने गरी उल्लिखित रिट निवेदनमा कानूनी सिद्धान्त प्रतिपादन भएको देखिन्छ। मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश गरिने निवेदन पुनरावलोकनको लागि दिइने निवेदनजस्तो यस अदालतमा नै उपस्थित भई पेश गर्नुपर्ने प्रचलन रहेको छैन। मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश गरिने निवेदन सम्बन्धित उच्च अदालतमार्फत समेत यस अदालतसमक्ष दर्ता गर्न गराउन सकिने देखिन्छ।
- १११०४

^३ हेर्नुहोसः:- टिकाराज रिजाल विरुद्ध मन बहादुर ठकुरी समेत (०७५-NF-००४१); विषय: उत्प्रेषण समेत; आदेश मिति: २०७९।०८।०८; नेकाप २०८०, अङ्क १, नि.नं. ११००४, पूर्ण इजलास।

नेटु हाजिङ्ग प्राइभेट लिमिटेडको अधिकारप्राप्त सुदिप सिंह विरुद्ध मानवीय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड समेत (०८०-RE-०३४९); विषय: बेरितको दरपांच आदेश बदर गरी पाउँ; मुद्दा: लिलाम लिखत दर्ता बदर। आदेश पृष्ठ ९

दावड़ी

१७. अर्कोतर्फ, मुद्दा दोहोन्याई हेर्दा पुनरावेदनको रोहमा समग्र रूपमा तल्लो तहको फैसला जाँच गरेजस्तो गरी मुद्दा हेरिने पनि गरिएँदैन। यसमा केही निश्चित आधारमा तल्लो तहको फैसला मिले नमिलेको सम्बन्धमा हेरिने हुन्छ। तथापि, परिणामतः मुद्दा दोहोन्याई हेर्दा वा पुनरावेदनको रोहबाट हेर्दा पनि तल्लो तहको अदालतबाट भएको फैसला जाँच हुने नै हुँदा प्रयोजनतः मुद्दा दोहोन्याई हेरिनु भनेको पुनरावेदनको रोहबाट मुद्दा हेरेजस्तो पनि हो। यस दृष्टिकोणबाट हेर्दा, पुनरावेदन गर्ने म्याद सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश गरिने निवेदनको सम्बन्धमा समेत सान्दर्भिक हुने देखिन्छ। पुनरावेदन सम्बन्धमा मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २०५ को उपदफा ४ मा, "...फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले तीस दिनभित्र पुनरावेदन गर्न सक्नेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। त्यसैगरी, मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १३४ को उपदफा (४) मा, "...फैसला भएको मितिले एक वर्षको अवधि नाघेपछि पक्षले फैसला भएको स्वतः थाहा पाएको मानिनेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश गरिने निवेदनको म्याद सम्बन्धमा पुनरावेदनको सम्बन्धमा उल्लिखित कानूनी व्यवस्था भएजस्तो एउटा निश्चित म्यादभित्र फैसला थाहा पाएको मानिने गरी परिसीमित गरिएको पाइँदैन। यस्तो द्विविधालाई निश्चयात्मक बनाउनका लागि मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २०५ को उपदफा (४) तथा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १३४ को उपदफा (४) मा भएको पुनरावेदन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था मुद्दा दोहोन्याई हेर्ने निवेदनको सम्बन्धमा न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (३) को प्रयोजनका लागि समेत लागू गरिएँदा मनासिब हुने देखिन आउँछ।

१८. यसरी, म्याद सम्बन्धी विधिशास्त्रीय मान्यता, यस सम्बन्धी उल्लिखित कानूनी व्यवस्था तथा प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त समेतको आलोकमा न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश गरिने निवेदनको सम्बन्धमा सोही दफा १२ को उपदफा (३) मा उल्लिखित फैसला भएको थाहा पाएको मिति भन्ने कानूनी वाक्यांशलाई मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा २०५ को उपदफा (४) तथा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १३४ को उपदफा (४) मा भएको पुनरावेदन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थासँग सामज्जस्यपूर्ण र व्यवहारउपयोगी हुने गरी अर्थबोध गर्दा उल्लिखित फैसला भएको थाहा पाएको मिति भन्ने कानूनी वाक्यांशले देवानी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मिति सम्मलाई जनाउने तथा फौजदारी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट

दावड़ी

मानविधि

फैसला प्रमाणीकरण भएको एक वर्ष सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मिति सम्मलाई जनाउने देखिन आउँछ। तसर्थ, न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हर्नको लागि पेश हुनआएका निवेदन, देवानी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र तथा फौजदारी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको एक वर्ष सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र सम्ममा दर्ता गरिंदा न्यायोचित हुने देखिन आयो।

१९. अब, प्रस्तुत निवेदनमा यस अदालतको सह-रजिष्ट्रारबाट मिति २०८१।०९।१८ मा भएको दरपीठ आदेश बदर गर्नुपर्ने अवस्थाको विघमानता छ वा छैन? तथा निवेदक सुदिप सिंहको निवेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने अन्तिम प्रश्नतर्फ विचार गर्दा, निवेदक नेटु हाउजिङ लिमिटेडको अधिकारप्राप्त सुदिप सिंह ०७७-DP-०३७३ को लिलाम लिखत दर्ता बदर मुद्दामा उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८।१।२९ मा भएको फैसलाको जानकारी निज निवेदकले मिति २०८०।१।१८ मा फैसलाको नक्ल सार्दा मात्र थाहा पाएको भन्ने दावी जिकिर लिई न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने प्रस्तुत निवेदन पेश गर्नआएको देखिन्छ। अर्थात् यी निवेदक उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८।१।२९ मा भएको फैसलाउपर फैसला भएको करिव दुई वर्षपश्चात् मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने प्रस्तुत निवेदन दर्ता गर्नआएको देखिन्छ। उक्त निवेदन म्याद नघाई पेश हुनआएको भनी यस अदालतको सह-रजिष्ट्रारबाट मिति २०८१।०९।१८ मा दरपीठ आदेश भएको पाइन्छ।
२०. न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हर्नको लागि पेश हुनआएका निवेदन, देवानी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र तथा फौजदारी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको एक वर्ष सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र दर्ता हुन सक्ने देखिएको भनी माथिका प्रकरणहरूमा विवेचना गरी सकिएको छ। मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १२६ ले अदालतमा दर्ता गर्न ल्याएका लिखतको ढाँचा, म्याद, अधिकारक्षेत्र जस्ता कुराको जाँच गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था गरेको पाइन्छ। यसरी, जाँच गर्दा त्यस्तो लिखत म्यादभित्र नभएको, सम्बन्धित अदालतको अधिकारक्षेत्रभित्र नरहेको जस्ता

मार्गदर्शक

कारण दर्ता गर्न नमिल्ने देखिएमा सम्बन्धित अधिकृतले दरपीठ गरी दिनुपर्ने कानूनी व्यवस्था सोही संहिताको दफा १२८ तथा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम १८ ले समेत गरेकै छ। देवानी प्रकृतिको लिलाम लिखत दर्ता बदर मुद्दामा उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७८। ११। २९ मा भएको उक्त फैसलाको पूर्णपाठ तयार भई मिति २०७८। १२। २४ मा प्रमाणीकरण भएको देखिँदा, फैसला प्रमाणीकरण भएको उक्त मितिको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र अर्थात् बढीमा मिति २०७९। ०८। ०९ सम्ममा मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश हुनआएका निवेदन दर्ता हुन सक्नेमा उक्त म्याद नघाई प्रस्तुत निवेदन पेश हुनआएको अवस्था देखिन्छ। यस अवस्थामा म्याद नघाई यस अदालतसमक्ष पेश हुनआएको प्रस्तुत निवेदन दरपीठ गर्ने गरी भएको आदेश कानूनसम्मत देखिन आयो।

२१. अतः उल्लिखित आधार कारणबाट, न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश हुनआएका निवेदन, देवानी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र दर्ता हुन सक्नेमा सो म्याद नघाई पेश हुनआएमा दर्ता हुन नसक्ने हुँदा यी निवेदक नेटु हाउजिङ लिमिटेडको अधिकारप्राप्त सुदिप सिंहबाट पेश हुनआएको देवानी प्रकृतिको प्रस्तुत मुद्दा दोहोन्याई हेरी पाऊँ भन्ने निवेदन उल्लिखित कानूनको म्याद नघाई यस अदालतसमक्ष पेश हुनआएको देखिँदा, म्याद नघाई पेश हुनआएको मुद्दा दोहोन्याई पाऊँ भन्ने प्रस्तुत निवेदन मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १२८ तथा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम १८ बमोजिम दरपीठ गर्ने गरी यस अदालतको सह-रजिष्ट्रारबाट मिति २०८१। ०९। १८ मा भएको दरपीठ आदेश बेरितको नदेखिँदा बदर गरिरहन परेन। निवेदक नेटु हाउजिङ लिमिटेडको अधिकारप्राप्त सुदिप सिंहको निवेदन जिकिर पुग्न सक्दैन।

२२. न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दोहोन्याई हेर्नको लागि पेश हुनआएका निवेदन, देवानी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको छ महिना सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र तथा फौजदारी प्रकृतिको मुद्दाका हकमा उच्च अदालतबाट फैसला प्रमाणीकरण भएको एक वर्ष सम्ममा फैसलाको नक्ल लिएको मितिले पैतालीस दिनको म्यादभित्र दर्ता हुन सक्नेमा सो म्याद नघाई पेश हुनआएमा दर्ता नगर्न नगराउन यस अदालतका मुख्य रजिष्ट्रारकहाँ यो आदेशको प्रतिलिपि पठाई दिनू। —

मार्गदर्शक

दावक
२३. प्रस्तुत आदेशको प्रति यस अदालतको विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्ट गरी आदेशको पीठमा जनाउनु। प्रस्तुत निवेदनको दायरीको लगत कहाँ गरी चालू मिसिल अभिलेख शाखामा तथा अन्य मिसिल सम्बन्धित अदालत/निकायमा पठाई दिनु।

दावक
(मनोजकुमार शर्मा)
न्यायाधीश

उक्त रायमा हामी सहमत छौं।

(बालकृष्ण ढकाल)

न्यायाधीश

(कुमार चुडाल)

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : वसन्त प्रसाद मैनाली

कम्प्युटर अपरेटर : सुप्रभा अर्याल

ईति संवत् २०८२ साल आषाढ १९ गते रोज ५ शुभम् ।